

Am intrat în curtea unde era capela. Și acolo erau mașinile de încărcat, d-astea de soldați. Plin de soldați. Și am găsit acolo așa: am acasă revistă de Medicină Legală din 1800 din Franța. Aruncate pe jos. Aruncate, nici nu mai interesa pe nimeni. Luau numai borcânele cu mostre și atât. Erau soldați. Vă închipuiți... Și era o distracție pe ei că aruncau... Am luat repede niște reviste, și două dosare cu tot felul de certificate medico-legale date de-a lungul timpului. Nu-i mai interesa nimic. Aruncau toată arhiva, tot-tot...

La fel de întipărită în minte rămâne și „controversata” Sf. Vineri – tocmai pentru că subiectul, încă în floare (întreținut de controversa mai generală a legăturii Bisericii Ortodoxe cu regimul comunist), tinde să le trezească celor care au asistat atunci la demolare amintiri contradictorii. Ceea ce nu înseamnă, desigur, că putem atribui obiectiv valori de adevăr acestor evocări trecute prin filtrul lax al depărtării și al sensibilităților personale – ci mai degrabă că, puși în fața memorării unor traume care au afectat un popor întreg, lentilele cele mai potrivite sunt cele care sesizează infinitele nuanțe de gri care populează spațiul dintre alb și negru.

Și era Sf. Vineri, controversata Sf. Vineri. Dacă nu mă înșel, era într-o vineri. Data n-o mai țin minte. Și lume multă. N-au mai folosit milițieni și au venit oameni îmbrăcați în gărzile patriotice. Ca să nu irite. De jur împrejur erau numai securiști, îi cunoșteai. Eu stăteam pe treptele centrului agro-alimentar din față și se vedea tot. N-am putut să scot aparatul, mi-era frică... Am vrut să urc la etaj. Plin. De oameni care se vedea că nu-s de-ai noștri. I-am văzut acolo și pe Mircea Sântimbreanu cu Cioculescu, făceau un grup. Pe ceilalți nu i-am cunoscut... Și nimeni nu zicea nici „pâs”. Acuma, cineva, preotul³, zice „am auzit prima oară Jos Ceaușescu”. Nici gând, nu mișcai. Am o poză așa... I-ați văzut pe oameni, erau toți supărați. Plecau de acolo, că nu puteau să ia tramvaiul să ajungă în cartierul lor. Uitați-vă puțin pe chipurile lor. Eu am plecat de acolo, din față, că era multă lume, și m-am retras înspre magazinul Unirea, cum e acum, și am făcut două poze, cele pe care le aveți. Pe urmă am venit acolo, în spate, lângă Căminul de Fete de la Sanitară. Și am făcut exact din laterala aceea cum se demolează biserica. N-am auzit „Jos Ceaușescu”, nu mișca nimeni, înțelegeți, nu mișca unul. [...] Pe urmă, a fost un lucru, când au vrut să dea catapeteasma bisericii, au vrut s-o dea jos... Au băgat ranga și a căzut. Muncitori obișnuiți, nu pușcăriași. Ați văzut că ziceau că au adus pușcăriașii, s-au suit pe turlă și au căzut... Zicea preotul că a plouat din senin... Dar de ce să spui lucruri care n-au fost? Că a văzut el că au venit deținuții și au lucrat. Erau muncitori obișnuiți, mașini obișnuite... Nu știu de ce trebuie

³ E vorba de preotul Gelu Bogdan, care era, în momentul demolării bisericii, diacon la Sf. Vineri.

să înflorim niște lucruri care nu s-au întâmplat. [...] N-am de ce să mint... Dacă nu eram acolo, ziceam, da, vezi Doamne, ce am făcut... Dar am fost acolo. Că eu certific prin poză. Nu se poate spune că n-am fost.

„Măcar nu v-au prins...” ar răsufli aici ușurat bucureșteanul nostru de secol XXI, zâmbind ușor, cu o naivitate incredulă.

Ceea ce e adevărat – Traian Doman nu a fost niciodată pedepsit de autorități pentru acțiunile sale. Dar asta nu e chiar toată povestea. Pentru că niște avertismente au existat – și oricine a fost pus vreodată într-o asemenea situație știe că presiunea unei amenințări din umbră istovește mai cumplit spiritul decât un pericol pe care să-l poți înfrunta fățiș.

Și mergem noi într-o sâmbătă, stăteam așa și mă uitam. [...] Stau eu ce stau acolo și scot aparatul. Să fac poze, să nu fac poze... Și nu fac. Și plec. Și am ocolit. O iau pe la Sf. Mina, ies pe Hristo Botev și ies acolo la Sf. Vineri, fosta... Și la un moment dat, văd în spate o mașină de miliție. Eu merg, ei merg. Eu aveam aparatul în geantă. Și când să ies pe unde trece tramvaiul, mă opresc. De asta mi-a și atras atenția, că era ceva neobișnuit. Scoate milițianul o fișă... o fișă! Pentru că înainte îți lua buletinul și te scria într-un caiet, dacă te scria, dacă nu... asta era. Or asta era o fișă tipărită – nume, prenume, nu-știi-ce. Îi dau buletinul și întreb.: „Da’ ce e, ce s-a întâmplat?” „Nu s-a întâmplat nimic...” „Dar de ce folosiți fișa?” Nu îmi răspunde. „Am făcut ceva?” Nimic. De aia mi s-a părut curios. Și-mi dă buletinul, zice: „Salut.” „Salut.” Era sâmbătă. Duminică...

Luni de dimineață... Noi stăteam în strada Băcani. Lipscani, Blănari, Băcani, Hanu cu Tei, ca să vă dau repere. Și luni dimineața, numai soția cu copilul. La ușă, „țâr”. La noi era o ușă de intrare, din afară, urcai niște scări și pe urmă intrai în apartament. Deci nu se putea intra direct. Dacă descuiai tu se intra. Și sună și zice: „Îl căutăm pe domnul Doman Gheorghe”. „Da’ ce aveți cu el?” „Da’ cine sunteți?” „Sunt soția.” Ea cu copilul în brațe, se uită la el. „Sunt colonel”, zice. Dar nu spune de la Miliție sau de la Securitate. Erau toți în civil. Și atât. S-a interesat să vadă dacă stau acolo. Și n-a vrut buletinul. Atât a verificat, să vadă... Dar n-a mai întrebat dacă am făcut poze sau n-am făcut. Asta a fost tot.

Happy-end? Da, dar de-abia în 2018.

Deși înfricoșat de posibilele urmări ale unei asemenea vizite, Traian Doman nu s-a îndurat să distrugă filmele. Și-a cumpărat cele necesare și și-a dezvoltat pozele singur, acasă, apoi le-a adunat cu grijă în albume și le-a ascuns în locuri știute doar de el și de soție.

A încercat, imediat după 1990, să-și facă cunoscută comoara, dar în acele vremuri tulburi sentimentul de teamă încă persista. E adevărat, însă, că nici cei cărora a încercat să le vorbească despre asta nu au fost prea interesați. Așa că fotografiile domnului Doman au continuat să rămână în albume, păstrate cu grijă.

Până acum.

Da, povestea demolării Bucureștiului vechi au mai spus-o și alții. În fotografii, cărți, studii, filme documentare, toate purtând semnătura unor profesioniști în domeniu.

Câți dintre ei, însă, se pot lăuda că au făcut acest lucru „pentru sufletul lor“?

Claudia Drăgănoiu

Calea Văcărești. Se vede, în depărtare, Cinema Tomis, cunoscut sub numele de Izbânda în perioada interbelică și de „Alexandru Sahia” în anii 1950-1960.

Strada Căuzași – la parterul clădirii se afla o filială ACR (Automobil Clubul Român)

Zona Căuzași – Farmacia nr. 38.,
la intersecția Căii Văcărești cu Str. Labirint

Zona Căuzași – Librăria „Anton Pann”
(Calea Văcărești nr. 47).

Căuzași

Clădire, zona Căuzași